

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมปัจจุบันในยุคโลกไร้พรมแดนมีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวและก้าวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ตลอดจนเตรียมความพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้สังคมสามารถเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ได้แก่ คุณภาพของคน ซึ่งจะต้องได้รับการพัฒนาคุณภาพให้ดีและสูงขึ้น และกำลังคนที่จะเข้าไปเป็นเครื่องจักรกลสำคัญของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน จะต้องมีความรู้สูง (วิจิตร ศรีสะอ้าน 2543) ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก จึงไม่สามารถหลีกเลี่ยงผลกระทบทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการเมือง การปกครอง รวมถึงด้านอื่นๆ ได้ สังคมไทยจึงมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา โดยเฉพาะในปี 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทำให้ประเทศต้องรับมือการเปลี่ยนแปลงการเข้าร่วมอย่างเต็มตัว (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ 2552)

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง โดยจะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพและพัฒนาให้เป็นคนที่รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักการแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2546) ซึ่งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของทรัพยากรมนุษย์ดังกล่าว ส่วนหนึ่งได้รับมาจากการศึกษาขั้นพื้นฐาน การศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีความจำเป็นในการพัฒนาศักยภาพของเยาวชนให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมในปัจจุบันและอนาคต (สมศักดิ์ สันธุระเวช 2542)

สำหรับในปี 2558 ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งการเตรียมความพร้อมของประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียนนั้น เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของทั้งฝ่ายงานภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะกระทรวงศึกษาธิการได้มีการเตรียมความพร้อมของไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยการสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับอาเซียนให้กับนักเรียนตั้งแต่ระดับปฐมวัย การศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา เนื่องจากผลการประเมินเกี่ยวกับความรู้เรื่องอาเซียนพบว่าเยาวชนไทยมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับอาเซียนเป็นอันดับที่ 8 จาก 10 ประเทศอาเซียน ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงมีข้อเสนอแนะให้สถานศึกษาจัดตั้งศูนย์อาเซียนเพื่อให้รู้เรื่องวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ ในอาเซียน เป็นการพัฒนาศรัและผู้บริหารอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งยังเสนอแนะให้มีการแลกเปลี่ยนนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาในระหว่างกลุ่มประเทศอาเซียน มีการแบ่งปันฐานข้อมูลระหว่างประเทศ สนับสนุนการ

แลกเปลี่ยน และทุนการศึกษาและพัฒนาสถาบันอุดมศึกษาสู่ความเป็นสากล (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา, 2555)

ดังนั้นเพื่อเป็นการเตรียมเด็กและเยาวชนไทยเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการจึงมีนโยบายด้านการศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 4 ประการ ได้แก่ 1) จัดให้มีหลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อให้คนไทยรู้จักและเข้าใจประเทศเพื่อนบ้านโดยเริ่มดำเนินการ ในปีการศึกษา 2554 2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ระหว่างกลุ่มอาเซียน 3) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อ เชื่อมโยงการศึกษาภายในประชาคมอาเซียน และ 4) ส่งเสริมการใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของ ประชาคมอาเซียน โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งเป้าหมายให้นักเรียนที่จบชั้น ป.6 สามารถสื่อสาร เป็นภาษาอังกฤษได้ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการ ค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต และสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ได้ตระหนักถึงความสำคัญใน การวางรากฐานการเตรียมความพร้อมในการนำสถานศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะ ด้านคุณภาพผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ในด้านครู พบว่ามีปัญหาขาดแคลนครูที่มีคุณภาพ ในด้านการบริหารจัดการ พบว่า ยังไม่มีการกระจายอำนาจ การบริหารจัดการสู่สถานศึกษา รวมทั้งยังขาดการมีส่วนร่วมในการบริหารและจัดการศึกษาจากทุก ภาคส่วนอย่างแท้จริง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จึงได้กำหนดจุดเน้นทั้ง ด้านผู้เรียน ด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา และด้านการบริหารจัดการ โดยดำเนินการจัดโครงการ พัฒนาการศึกษาสู่อาเซียน เพื่อพัฒนาด้านคุณภาพผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และเพื่อเพิ่ม ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการศึกษา โครงการพัฒนาบุคลากรในการบูรณาการนำหลักสูตร แกนกลางอาเซียน ASEAN Curriculum Sourcebook ลงสู่การปฏิบัติ โดยการพัฒนาผู้บริหารและ ครูให้มีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา การบูรณาการในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาและเทคนิค วิธีการจัดการเรียนรู้ อันจะส่งผลต่อผู้เรียนให้มีความรู้ความเข้าใจในอาเซียน (สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2, 2557: 6-8)

จากเหตุผลดังกล่าว สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานในระดับปฏิบัติการของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ต้องมีการเพิ่มประสิทธิภาพของการบริหารจัดการเพื่อเตรียม ความพร้อมของผู้บริหาร ครู นักเรียน ตลอดจนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆของสถานศึกษาในการเข้าสู่ อาเซียนของประเทศไทย เนื่องจากสถานศึกษาเป็นแหล่งบ่มเพาะความพร้อมในการสร้างศักยภาพ มนุษย์ให้มีความพร้อมในการแข่งขันและการอยู่ร่วมประชาคมอาเซียนได้อย่างสันติ อย่างไรก็ตาม สถานศึกษาจะสามารถสนองนโยบายการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างประสบความสำเร็จหรือไม่ ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายๆ ด้าน ทั้งในด้านสภาพแวดล้อมขององค์กร ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและ บุคลากร รวมทั้งตัวผู้เรียน โดยเฉพาะความสามารถของผู้นำที่มองเห็นภาพและเข้าใจการ เปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง (เศวต ตันพลีรัตน์ 2547) ซึ่งผู้นำองค์กรยุคใหม่จะต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายขององค์กรภายใต้ สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผู้นำต้องมุ่งเน้นการปรับภาวะผู้นำให้มีวิสัยทัศน์ (ภารดี อนันต์นาวิ 2551) เช่นเดียวกับ

ธีระ รุญเจริญ (2545) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารและการจัดการศึกษาจะบรรลุตามเป้าหมายของการศึกษา ย่อมต้องอาศัยความเป็นมืออาชีพของผู้บริหาร นั่นคือ จะต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถและคุณธรรม จริยธรรมเป็นที่ยอมรับ มีความฉลาดทั้งทางสติปัญญา ทางอารมณ์ และความฉลาดทางคุณธรรม จึงจะนำไปสู่ความมีสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษา

นอกจากความสำคัญของผู้บริหารต่อความพร้อมของสถานศึกษาในการเตรียมผู้เรียนเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ครูยังเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอย่างมากในการให้การศึกษาเรียนรู้ ทั้งในด้านวิชาการ และประสบการณ์ตลอดจนเป็นผู้มีความเสียสละ ดูแลเอาใจใส่ สอนอบรมให้เด็กได้พบกับแสงสว่างแห่งปัญญา อันเป็นหนทางแห่งการประกอบอาชีพเลี้ยงดูตนเอง รวมทั้งนำพาสังคมประเทศชาติ ก้าวไปสู่ความเจริญรุ่งเรือง (ประชิด สกฤษณ์พัฒน์ และอุดม เขยกิจวงศ์ 2549) ครูผู้สอนจึงจะต้องมีความรู้ความเข้าใจ และเรียนรู้เทคนิควิธีการที่จะพัฒนาการสอนให้ผู้เรียนมีโอกาที่จะเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ ทั้งนี้ ต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย (ไกรสิทธิ์ เปลรินทร์ 2552) อีกทั้งครูต้องมีการปรับตัวและพัฒนาตนเองด้านวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (วิโรจน์ สารรัตน์ 2550) นอกจากนี้คุณลักษณะที่กล่าวมา ครูที่จะเข้าสู่อาเซียนได้ควรมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลง มีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน มีความสามารถในการกระบวนการจัดการเรียนรู้ และมีความสามารถทางภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษ

อย่างไรก็ตาม การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 ยังมีความจำกัด

ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทั้งด้านการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษา และคุณภาพของครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เพื่อให้ได้สารสนเทศว่า ปัจจัยใดในสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน การศึกษาครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ตัดสินใจในระดับนโยบายเพื่อนำไปประกอบในการวางแผนในการบริหารจัดการในสถานศึกษา เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์และคุณภาพครู ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2

2.4 เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2

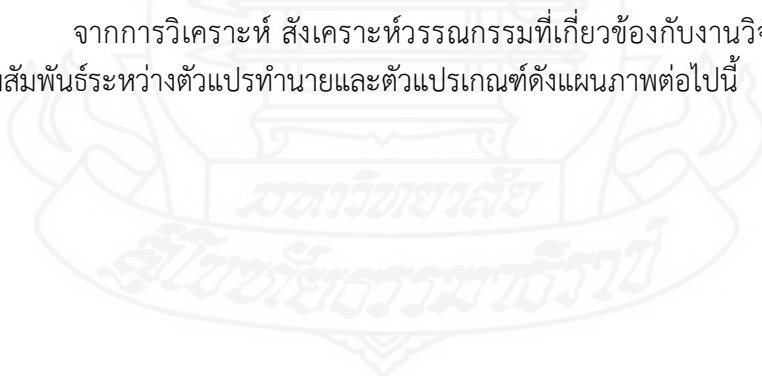
3. กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์มาจากแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารองค์กรที่มีประสิทธิผลของ กุลิก และเออร์วิค (Gulick and Urwick อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม, 2545: 21) ดีน (Dean, 2001: 129-130) ฮอย และมิสเกล (Hoy and Miskel, 2008) และอามูร์ จันทวานิช (2547: 4-10) รวมทั้งแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ของเซงเก (Senge, 1990 อ้างถึงใน ณรงค์ หล้าวงศา, 2548: 8) มาร์ควอร์ดท และเรโนลด์ (Marquardt and Reynold, 1994 อ้างถึงใน กนกอร ยศไพบุลย์, 2548) และแนวทางการบริหารจัดการสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555ข: 15) และพบว่าความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งเป็นตัวแปรเกณฑ์ควรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ขององค์กร 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

3.2 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ และสังเคราะห์มาจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะงานวิจัยของ นิธิกุลลา ลั่นเหลือ (2554: 45) และพบว่า ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ซึ่งเป็นตัวแปรทำนายประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การสร้างวิสัยทัศน์ การเผยแพร่วิสัยทัศน์ การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ และการเป็นแบบอย่างที่ดี

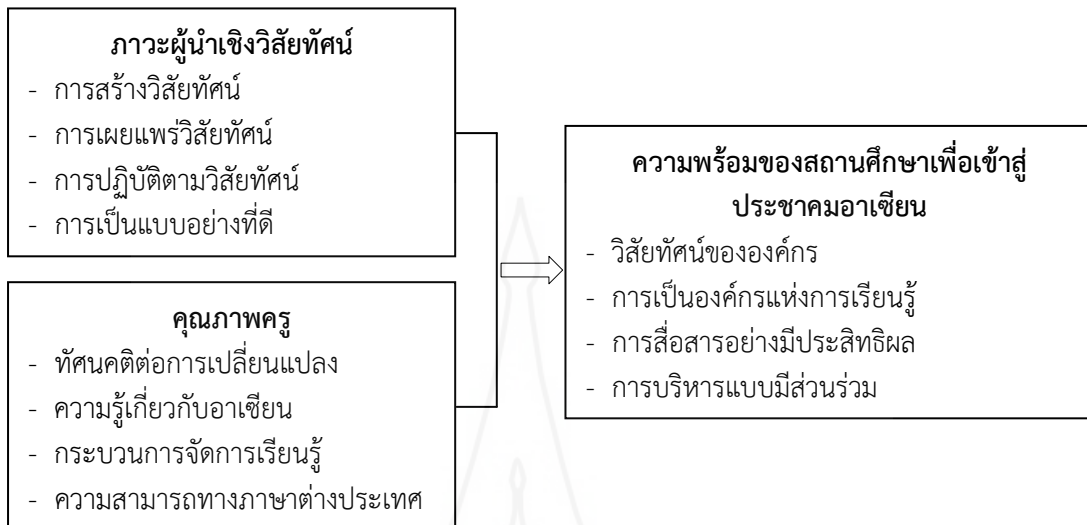
3.3 คุณภาพครู ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์องค์ความรู้จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และตัวชี้วัดคุณภาพครูเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555ข: 11) และพบว่า คุณภาพครู ซึ่งเป็นตัวแปรทำนายควรประกอบด้วย 4 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ทักษะการเปลี่ยนแปลง ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน กระบวนการจัดการเรียนการสอน และความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

จากการวิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทำนายและตัวแปรเกณฑ์ดังแผนภาพต่อไปนี้

ตัวแปรทำนาย

ตัวแปรเกณฑ์

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

4.1 ปัจจัยที่นำมาศึกษามีความสัมพันธ์ในทางบวกและส่งผลต่อความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4.2 ปัจจัยที่นำมาศึกษาอย่างน้อย 1 ปัจจัยที่สามารถนำมาเข้าสมการทำนายความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2

5. ขอบเขตการวิจัย

5.1 การศึกษาครั้งนี้ มีขอบเขตของเนื้อหา ดังนี้

5.1.1 ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ครอบคลุมเนื้อหาใน 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ขององค์กร 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

5.1.2 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มี 4 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การสร้างวิสัยทัศน์ 2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์ 3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์ 4) การเป็นแบบอย่างที่ดี

5.1.3 คุณภาพครู ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะต่อการเปลี่ยนแปลง 2) ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน 3) กระบวนการจัดการเรียนรู้ และ 4) ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

5.2 ประชากรที่ศึกษา

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คอ สถานศึกษาของรัฐระดับประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่ เขต 2 จำนวน 139 แห่ง

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรต้น/ตัวแปรทำนาย ประกอบไปด้วย

- 1) ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์
 - (1) การสร้างวิสัยทัศน์
 - (2) การเผยแพร่วิสัยทัศน์
 - (3) การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์
 - (4) การเป็นแบบอย่างที่ดี
- 2) คุณภาพครู
 - (1) ทศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง
 - (2) ความรู้เกี่ยวกับอาเซียน
 - (3) กระบวนการจัดการเรียนรู้อ
 - (4) ความสามารถทางภาษาต่างประเทศ

5.3.2 ตัวแปรตาม/ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่

ประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

- 1) วิสัยทัศน์ขององค์กร
- 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้
- 3) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วม

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ความพร้อมของสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง ความสามารถหรือศักยภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษาที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในการศึกษาค้างนี้ วัดความพร้อมของสถานศึกษาสู่ประชาคมอาเซียนโดยการสอบถามครู ใน 4 ด้าน ได้แก่ 1) วิสัยทัศน์ขององค์กร 2) การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ 3) การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และ 4) การบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

6.1.1 วิสัยทัศน์ขององค์กร หมายถึง สถานศึกษามีเป้าหมาย หลักการและแนวทางการปฏิบัติงานที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงบุคลากรในสถานศึกษาต้องร่วมมือ ร่วมใจ ในการทำงานเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

6.1.2 การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ หมายถึง สถานศึกษามีการปฏิรูปการเรียนรู้สร้างองค์ความรู้ในรูปแบบความคิดใหม่ๆ และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในระดับบุคคล ระดับกลุ่ม เพื่อพัฒนาความรู้และทักษะการทำงาน พร้อมทั้งกระตุ้นให้บุคลากรเพิ่มขีดความสามารถของตนเอง

เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องและพัฒนาสถานศึกษาให้ก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน

6.1.3 การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ หมายถึง สถานศึกษามีกระบวนการแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างบุคลากรเกี่ยวกับวิสัยทัศน์ นโยบาย การประชุมชี้แจง และรับฟังข้อเสนอแนะของบุคลากร ความชัดเจนในการบริหารงานเพื่อเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ให้บุคลากรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้รับทราบการจัดกิจกรรมเพื่อให้เกิดการประสานงานและสร้างความสัมพันธ์ของบุคลากรในสถานศึกษา

6.1.4 การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง สถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนร่วมดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยให้บุคลากรและชุมชนเสนอความคิดเห็นต่อการวางแผน มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ตรวจสอบและประเมินผลการนิเทศ กำกับ ติดตามประเมินผลการดำเนินงาน การเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจแก้ปัญหา ร่วมกัน

6.2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน หมายถึง องค์ประกอบที่ทำให้เกิดความพร้อมของสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ และคุณภาพครู

6.2.1 ภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ หมายถึง ความสามารถของผู้บริหารในการสร้างวิสัยทัศน์ กำหนดทิศทางและเป้าหมายขององค์กร กระตุ้นให้บุคลากรเกิดความคิดสร้างสรรค์และคตินอกกรอบในการทำงาน และสามารถวางรากฐานได้อย่างยั่งยืนพร้อมรับการเปลี่ยนแปลง และการแข่งขันที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้วัดภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์โดยการสอบถามผู้บริหารสถานศึกษาใน 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1) **การสร้างวิสัยทัศน์** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์สภาพการณ์ทั้งภายในและภายนอกองค์กร โดยการกำหนดทิศทางและเป้าหมายเพื่อสร้างอนาคตผ่านวิสัยทัศน์ของโรงเรียน มองปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กรว่าเป็นสิ่งท้าทาย กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์และคตินอกกรอบในการทำงานและสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนความคิดสร้างสรรค์ได้

2) **การเผยแพร่วิสัยทัศน์** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการสื่อสารให้ครูและผู้เกี่ยวข้องมีความเข้าใจวิสัยทัศน์ได้อย่างชัดเจน ยอมรับและเต็มใจที่จะปฏิบัติงานเพื่อให้บรรลุวิสัยทัศน์นั้น ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีทักษะในการสื่อสาร รวมถึงพฤติกรรมในการแสดงออกถึงการโน้มน้าว จูงใจให้หรือกระตุ้นให้ผู้ตามเกิดความเข้าใจต่อวิสัยทัศน์ อยากอุทิศตนและทุ่มเทความพยายามมากขึ้นเป็นพิเศษ เชื่อมั่นและยอมรับในวิสัยทัศน์ว่าจะสามารถบรรลุเป้าหมายร่วมกันได้ โดยเห็นคุณค่าและให้ความสำคัญกับองค์กร

3) **การปฏิบัติตามวิสัยทัศน์** หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงความสามารถในการนำวิสัยทัศน์ไปสู่การปฏิบัติได้จริง ทั้งนี้โดยการเชื่อมโยงและแปลงวิสัยทัศน์ไปสู่นโยบาย เป้าหมาย แผนงาน โครงการขององค์กรรวมถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติตามวิสัยทัศน์กระตุ้นการ

ทำงานเป็นทีม กระตุ้นให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพในการทำงานอย่างเต็มความสามารถโดยมุ่งเน้นการกระจายและเพิ่มอำนาจแก่บุคลากร

4) *การเป็นแบบอย่างที่ดี* หมายถึง พฤติกรรมการแสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาที่แสดงออกถึงการประพฤติตนเป็นแบบอย่างแก่ผู้ตาม ยึดมั่นในวิสัยทัศน์ มีการประพฤติตนดีปฏิบัติตามมาตรฐานคุณธรรมและจริยธรรม สร้างศรัทธาโดยเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติงานตามค่านิยมของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาบุคลากรสู่อนาคต เป็นที่ปรึกษาและให้กำลังใจแก่บุคลากรในการปฏิบัติงาน มีความกระตือรือร้นในการทำงาน มีความเพียรพยายามและมุ่งมั่นตั้งใจในการทำงาน และมีการกระตุ้นให้สร้างนวัตกรรมใหม่ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยี

6.2.2 คุณภาพครู หมายถึง ครูที่มีความพร้อมทั้งทัศนคติ ความรู้ ทักษะและเทคนิควิธีสอน บุคลิกภาพ และสัมพันธภาพทางสังคม รวมทั้งมีความสามารถในการปฏิบัติการสอน และการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้วัดคุณภาพครูโดยการสอบถามความคิดเห็นของครูใน 4 ด้าน ดังนี้

1) *ด้านทัศนคติต่อการเปลี่ยนแปลง* หมายถึง ความรู้สึกหรือความเชื่อของครูที่มีต่อคุณค่าของการเปลี่ยนแปลง ความเชื่อนี้จะส่งผลต่อการตัดสินใจของครูในการแสดงพฤติกรรมที่จะสนับสนุนหรือขัดขวางต่อการเปลี่ยนแปลง ในการศึกษาครั้งนี้ครูที่มีทัศนคติเชิงบวกต่อการเปลี่ยนแปลงจะเข้ามามีส่วนร่วมขับเคลื่อนการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ในทางตรงกันข้าม ครูที่มีทัศนคติเชิงลบจะต่อต้านหรือขัดขวางการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2) *ด้านความรู้เกี่ยวกับอาเซียน* หมายถึง ครูผู้สอนมีความรู้เกี่ยวกับอาเซียน กฎบัตรอาเซียน และประชาคมอาเซียน แสวงหาข้อมูลอย่างหลากหลายโดยใช้สื่อเทคโนโลยี รวมทั้งพัฒนาตนเองให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง แลกเปลี่ยนเรียนรู้และเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับอาเซียนอย่างสม่ำเสมอ

3) *ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้* หมายถึง ครูใช้เทคนิคและวิธีการสอนที่หลากหลายโดยเน้นกิจกรรมหรือทักษะกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครอบคลุมทักษะการคิด ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม และพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับอาเซียน ใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและการเผยแพร่ผลงานทั้งระบบออนไลน์ (Online) และออฟไลน์ (Offline)

4) *ด้านความสามารถทางภาษาต่างประเทศ* หมายถึง ครูสามารถใช้ภาษาต่างประเทศในการสื่อสาร ใช้หนังสือ ตำราเรียน และสื่อที่เป็นภาษาต่างประเทศในการจัดการเรียนรู้ และสามารถใช้อาษาสร้างเครือข่ายกับครูในอาเซียนได้

6.3 ครูหัวหน้างาน หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในการบริหารงาน 4 ฝ่ายของสถานศึกษา ได้แก่ งานบริหารงานวิชาการ งานบริหารงานบุคคล งานบริหารงานงบประมาณ และงานบริหารงานทั่วไป

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการประเมินตนเอง ปรับปรุงแก้ไข และพัฒนาตนเองในการบริหารจัดการเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน พร้อมทั้งมีข้อมูลสารสนเทศในการส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีคุณลักษณะที่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

7.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 2 มีข้อมูลสารสนเทศเกี่ยวกับสภาพความพร้อมในการบริหารจัดการสถานศึกษาเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษา และสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

7.3 สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางในการประเมินความพร้อมของสถานศึกษา และประเมินครูในสถานศึกษาของตนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

